

PARTER

Sökande

Finansinspektionen
Box 7821
103 97 Stockholm

Motpart

AA

DOMSLUT

Betalningsskyldighet till staten

AA ska betala en sanktionsavgift om 90 000 kr.

YRKANDE OCH INSTÄLLNING

Finansinspektionen har begärt att AA ska betala en sanktionsavgift om 90 000 kr för den påstådda överträdelse som framgår av bilaga 1.

AA har erkänt att han genomfört de aktuella transaktionerna men har motsatt sig att betala sanktionsavgift.

GRUNDER OCH UTVECKLING AV TALAN

Finansinspektionen har anfört i huvudsak följande. AA har på värdepappersmarknaden i Stockholm mellan den 9 januari och 14 mars 2019 handlat aktier i bolaget GHP Specialty Care AB. Vid 44 tillfällen har AA handelsorder under perioden lett till att en transaktion utförts med en aktie och som har medfört prishöjningar i aktien med 0,13–2,07 procent. Höjningarna är en signal till marknaden om ett högt intresse för aktien som i detta fall inte motsvarades av ett faktiskt ökat intresse. Transaktionerna har eller kan förväntas ha gett falska eller vilseledande signaler om tillgång, efterfrågan eller pris på aktien. Som försvårande omständighet ska beaktas att hans köp har etablerat stängningspriset i aktien vid tre tillfällen och öppningspriset i aktien vid ett tillfälle. Stängningskursen är ett referenspris av särskilt stor betydelse eftersom det utgör grunden för beräkning av kursutveckling över tid. Som en förmildrande omständighet bör det beaktas att handläggningen av ärendet dragit ut på tiden. Det yrkade beloppet har redan med hänsyn till ärendets handläggningstid justerats ner i förhållande till det belopp som angavs i sanktionsföreläggandet. Med beaktande av antalet transaktioner och transaktionernas kurspåverkan kan överträdelserna inte betraktas som ursäktliga eller ringa. Det har inte heller framkommit några särskilda skäl för att avstå från ingripande. Sammantaget får en sanktionsavgift om 90 000 kr anses vara proportionerlig och avskräckande.

AA har anfört i huvudsak följande. Han förstår nu att handeln var otillåten. Vid tillfället för transaktionerna var han dock ny på aktiemarknaden och

trodde att det var tillåtet att handla endast en aktie åt gången. Han har inte haft något ont uppsåt utan trodde att han agerade korrekt. Det är fråga om misstag, för om han hade vetat om att det var otillåtet så hade han inte upprepat handeln 44 gånger. Han fick Avanzas andra varning men missade den första. Han upphörde med handeln efter att Avanza förklarar för honom att den var otillåten. Den begärda sanktionsavgiften är orimligt hög. Handeln har inte gagnat honom ekonomiskt. Han har inte sålt någon aktie eller handlat med sig själv. Det har rört sig om ett långsiktigt sparande och inte kortsiktig spekulering. Den har inte i något fall föranlett någon större kursförändring och han kände inte till innebörden av ett öppnings- eller stängningspris. Sanktionsavgiften utgör en betydande del av hans årsinkomst och skulle innebära en stor påfrestning på hans ekonomi. Det ska även beaktas att det gått lång tid sedan förseelserna begicks.

UTREDNINGEN

Finansinspektionen har åberopat den skriftliga bevisning som framgår av bilaga 1.

Tingsrätten har avgjort målet utan huvudförhandling.

DOMSKÄL

Preskription

Bestämmelserna om sanktionsavgift vid marknadsmanipulation återfinns dels i EU:s marknadsmissbruksförordning¹, dels i lagen (2016:1306) med kompletterande bestämmelser till EU:s marknadsmissbruksförordning (kompletteringslagen). Av 5 kap. 14 § kompletteringslagen följer att ett ingripande för en överträdelse bara får ske om

¹ Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 596/2014 av den 16 april 2014 om marknadsmissbruk (marknadsmissbruksförordning) och om upphävande av Europaparlamentets och rådets direktiv 2003/6/EG och kommissionens direktiv 2003/124/EG, 2003/125/EG och 2004/72/EG.

sanktionsföreläggandet har delgetts den som ingripandet riktas mot inom två år från den tidpunkt då överträdelsen ägde rum. Den första av de påstådda överträdelserna ägde rum den 9 januari 2019. Av utredningen framgår att sanktionsföreläggandet utfärdades den 16 december 2020 och att AA bekräftade delgivning av sanktionsföreläggandet i vart fall den 29 december 2020, dvs. inom tvåårsfristen. Delgivning av sanktionsföreläggandet måste anses ha en preskriptionsbrytande effekt även i förhållande till efterföljande handläggning i domstol varför talan om sanktionsavgift inte preskriberats (jfr Stockholms tingsrätts avgörande den 16 november 2021 i mål B 9550-21). Det finns alltså formella förutsättningar att pröva Finansinspektionens yrkande.

AA agerande har utgjort marknadsmanipulation

Av artiklarna 12.1 a och 15 i marknadsmissbruksförordningen framgår att utförandet av en transaktion, läggandet av en handelsorder eller annat beteende som ger eller kan förväntas ge falska eller vilseledande signaler om tillgång, efterfrågan eller pris på ett finansiellt instrument är marknadsmanipulation och att det är otillåtet. Det är således inte per definition otillåtet att köpa eller sälja en enskild aktie. En sådan transaktion utgör dock marknadsmanipulation om den ger eller kan förväntas ge falska eller vilseledande signaler om tillgång, efterfrågan eller pris på ett finansiellt instrument. Det finns inte något krav på att den som sanktionsavgiften riktas mot ska ha gjort en vinst på sina transaktioner. Det krävs inte heller att agerandet skett med uppsåt eller av oaktsamhet utan det räcker att förutsättningarna rent objektivt är uppfyllda för att det ska anses vara en överträdelse av förordningen.

Från förbudet mot marknadsmanipulation har i marknadsmissbruksförordningen gjorts ett undantag för fall då det är visat att transaktionen utförts av legitima skäl och stämmer överens med godtagen marknadspraxis som fastställts i enlighet med artikel 13 i marknadsmissbruksförordningen. Det är Finansinspektionen som, i egenskap av behörig myndighet, kan etablera godtagen marknadspraxis. Finansinspektionen har dock inte använt den möjligheten och undantaget är därför inte möjligt att tillämpa.

Vidare finns det möjlighet att avstå från ett ingripande om överträdelsen kan anses som ringa, ursäktlig eller om det finns särskilda skäl, se 5 kap. 17 § kompletteringslagen. Av förarbetena framgår att med ringa överträdelse bör förstås överträdelser som framstår som bagatellartade. Vidare framgår att en överträdelse kan vara ursäktlig om det är uppenbart att överträdelsen begåtts av förbiseende. Särskilda skäl kan exempelvis föreligga om det är fråga om att en underårig har överträtt marknadsmissbruksförordningen och det förefaller orimligt att besluta om en sanktion mot denne. (Prop. 2016/17:22 s. 391–392.)

Genom AA erkännande, som får stöd av utredningen i övrigt, är det visat att han genomfört transaktioner på det sätt som Finansinspektionen påstått. Det är därmed utrett att AA mellan den 9 januari och 14 mars 2019 handlat aktier i bolaget GHP Specialty Care AB på värdepappersmarknaden i Stockholm. Av utredningen framgår även att hans handelsorder vid 44 tillfällen lett till att en transaktion utförts med en aktie och medfört prishöjningar i aktien med 0,13–2,07 procent. Fyra av dessa transaktioner har även etablerat aktiens öppnings- eller stängningspris för handelsdagen. Det har inte framkommit något egentligt kommersiellt intresse att vidta de aktuella transaktionerna. Tingsrätten anser att det aktuella tillvägagångssättet talar för att syftet med transaktionerna var att höja kursen. Genom att köpa enstaka aktier över senaste kurs har övriga marknadsaktörer fått eller kunnat få en felaktig uppfattning om att den aktuella aktien hade ett högre värde. Höjningarna har även utgjort en signal till marknaden om ett högt intresse för aktien som i detta fall inte motsvarades av ett faktiskt ökat intresse. Det är härigenom klarlagt att transaktionerna har eller kan förväntas ha gett falska eller vilseledande signaler om tillgång, efterfrågan eller pris på aktien. AA har därmed överträtt förbudet mot marknadsmanipulation i marknadsmissbruksförordningen.

Med hänsyn till antalet transaktioner och att fyra av dem även har etablerat aktiens öppnings- och stängningspris kan överträdelsen inte betraktas som ringa eller ursäktlig. Det har inte heller i övrigt framkommit omständigheter som talar för att det finns

särskilda skäl att avstå ingripande enligt 5 kap. 17 § kompletteringslagen. Vad AA har anfört, bland annat att han inte visste om att agerandet var otillåtet och att han inte hade genomfört transaktionerna om han hade vetat om det, föranleder ingen annan bedömning. Som nämnts ovan saknar det även betydelse om AA har haft något uppsåt eller inte.

AA ska därför betala en sanktionsavgift.

Sanktionsavgiften ska bestämmas till 90 000 kr

Vid bestämmande av sanktionsavgiftens storlek ska hänsyn tas till hur allvarlig överträdelsen är och hur länge den har pågått. Särskild hänsyn ska tas till överträdelsens konkreta och potentiella effekter på det finansiella systemet, skador som uppstått och graden av ansvar. Därutöver ska vissa försvårande och förmildrande omständigheter beaktas. Hänsyn ska även tas till den berörda personens finansiella ställning och, om det går att fastställa, den vinst som personen, eller någon annan, har gjort till följd av överträdelsen. (Se 5 kap. 15–16 §§ samt 18 § kompletteringslagen.)

Av skälen till marknadsmissbruksförordningen och förarbetena till kompletteringslagen framgår att syftet med lagstiftningen har varit att avgiftsnivåerna generellt sett ska höjas och att sanktionsavgifterna ska ha en avskräckande effekt (se bl.a. prop. 2016/17:22 s. 103 och 225). Sanktionsavgiften för överträdelser i form av en begränsad handelsorder på en enstaka aktie som påverkar kursen utan att motsvara verklig förändring av tillgång och efterfrågan, s.k. enpetare, ska som utgångspunkt bestämmas till mellan 40 000 och 140 000 kr. En sanktionsavgift på 70 000 kr utgör normalbelopp vid avsaknad av förmildrande eller försvårande omständigheter. Det ska alltid göras en sammanvägd bedömning av samtliga relevanta omständigheter i det enskilda fallet. (Se NJA 2020 s. 858, ”Enpetarna I–III” p. 20–22.)

Som konstaterats ovan har AA under drygt två månaders tid lagt 44 handelsordrar som lett till att en transaktion utförts med en aktie och medfört

prishöjningar i aktien med 0,13–2,07 procent. Att några av transaktionerna har skett i anslutning till marknadens öppning eller stängning, vilket har lett till ett vilseledande referenspris, skärper allvaret i överträdelsen. Utredningen visar inte att AA

tidigare har varnats för ett liknande beteende eller att det föreligger några andra särskilda omständigheter som påverkar graden av ansvar. Det har inte heller framkommit att han eller någon annan har gjort någon vinst till följd av regelöverträdelsen.

Omständigheterna kring överträdelsen talar i aktuellt fall vid en sammantagen bedömning för att sanktionsavgiften bör ligga över normalbeloppet om 70 000 kr (jfr. p. 23–27 i mål III, ”Enpetarna I–III” NJA 2020 s. 858).

Det AA anfört om sin finansiella ställning medför inte att den kan anses så påtagligt svag att sanktionsavgiften ska sänkas (jfr. NJA 2020 s. 858, ”Enpetarna I–III” p. 18). Utredningen visar däremot att handläggningen hos Finansinspektionen har dragit ut på tiden. Detta har också beaktats av Finansinspektionen genom att den begärda sanktionsavgiften sänkts från 100 000 kr till 90 000 kr.

Vid en samlad bedömning finner tingsrätten att sanktionsavgiften ska bestämmas till 90 000 kr.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se [bilaga 2](#) (TR-01)

Överklagande, ställt till Svea hovrätt, ska ha kommit in till tingsrätten senast den 28 januari 2022. Prövningstillstånd krävs.

Johan Corell